

Hluchoslepota

Kombinované postižení
- duální senzorné postižení

Vymezení pojmu hluchoslepota

- „Osoba je hluchoslepá tehdy, jestliže má současně vážné poškození zraku a sluchu. Někteří hluchoslepi lidé jsou úplně nevidomí a úplně hluchí, zatímco někteří mají částečně zachovaný zrak a sluch...”

(In Kowalik, S. - Perspektivy rehabilitace hluchoslepých,
Praha, 2000)

Dělení hluchoslepoty

I. Dělení podle stupně poškození zraku a sluchu

1. Osoby s úplnou hluchoslepotou
2. Osoby s úplnou hluchotou a slabozrakostí
3. Osoby s nedoslýchavostí a úplnou slepotou
4. Osoby s nedoslýchavostí a slabozrakostí

II. Dělení podle období života

- osoby hluchoslepé od narození
- osoby s vrozeným poškozením sluchu a získaným poškozením zraku
- osoby s vrozeným poškozením zraku a získaným poškozením sluchu
- osoby se získaným poškozením zraku a sluchu

III. Dělení podle úrovně činností

- osoby s nízkou úrovní činností a intelektuální úrovní
- osoby s průměrnou nebo vysokou úrovní činností a intelektuální úrovní

Etiologie hluchoslepoty

- **Biologická nezralost** - předčasné porody, nízká porodní váha - menší než 1500g
- **Syndrom Usher** - hereditární choroba, při narození nebo krátce po narození se projevuje ztrátou sluchu v důsledku odumírání buněk Cortiho orgánu a progredující poruchou zraku způsobenou pigmentovou degenerací sítnice - postihuje téměř 3-6% neslyšících a nedoslýchavých
- **Kongenitální rubeola** - virové onemocnění - transplacentární infekce plodu v 1.trimestru

Syndrom CHARGE -

skupina vrozených malformací

- „C“ – (coloboma) - duhovka nebo sítnice nejsou zcela uzavřeny
- „H“ – (heart), srdeční abnormality; vyskytují se v 50%.
- „A“ – (artesia choanae), uzávěr nosních dírek
- „R“ – fyzická či mentální retardace
- „G“ – nedostatečný vývoj genitálií, výskyt hypoplasie u 40%
- „E“ – (ears), postižení sluchu různého stupně; výskyt v 85%

- **Meningitida** - bakteriální zánět mozkových plen - poškození mozku a míchy s následnou hluchotou
- **Kongenitální toxoplasmosa** - vyvolaná parazitickým prvokem *Toxoplasma gondii* - při vrozené toxoplasmoze je přítomen mikroftalmus se strabismem a porucha sluchu
- **Encefalitida** - zánětlivý proces postihující mozkovou tkáň - důsledkem jsou centrální obrny, epileptické záchvaty, duševní změny nebo jejich kombinace

Důsledky hluchoslepoty

- omezené možnosti poznávání okolního světa
- narušená komunikace („uvězněné duše“)
- pasivita, apatie, stereotypní chování
- obtížná edukace

Důsledky totální hluchoslepoty

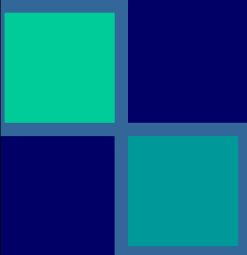

- limitovaná možnost rozvoje kognitivních, emocionálních i sociálních funkcí
- stereotypní pohyby – kývání se, točení se dokola, potřásání hlavou, protírání očí atd.
- jedinec bývá egocentrický a netečný vůči okolí, obtíže při přijímání potravy, problémy s defekací, převrácený a nepravidelný rytmus spánku
- možnost edukace je velmi malá a výsledky závisí na způsobu specializované intervence
- ke komunikaci jsou slabě motivováni, je realizována v nesymbolické rovině

Komunikační systémy u HS

- v současné době je celosvětový trend komunikace HS založen na tzv. totální komunikaci
- výběr jednotlivých komunikačních systémů je individuální, vychází ze **stupně sluchového a zrakového postižení**, z **doby jeho vzniku**, z **individuálních potřeb dítěte s duálním sensorickým postižením**, jeho **věku**, **vývojové úrovně** a **somatických možností**
- předpokladem pro učení jakékoliv komunikační techniky je navázání taktilního kontaktu pečující osoby s hluchoslepým dítětem, čímž se tento kontakt stává prvotní komunikací

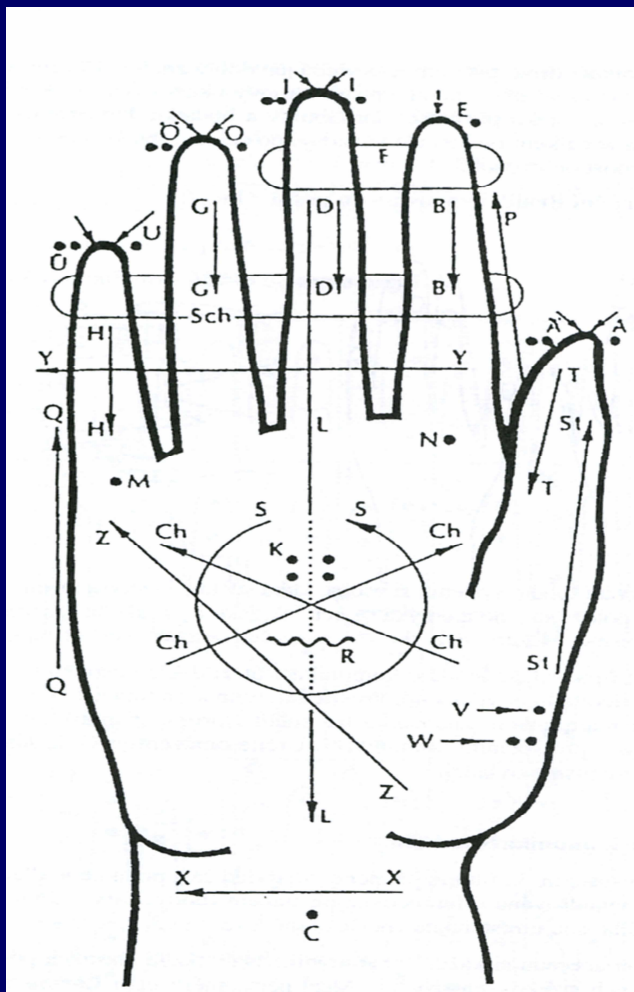
Přehled komunikačních forem

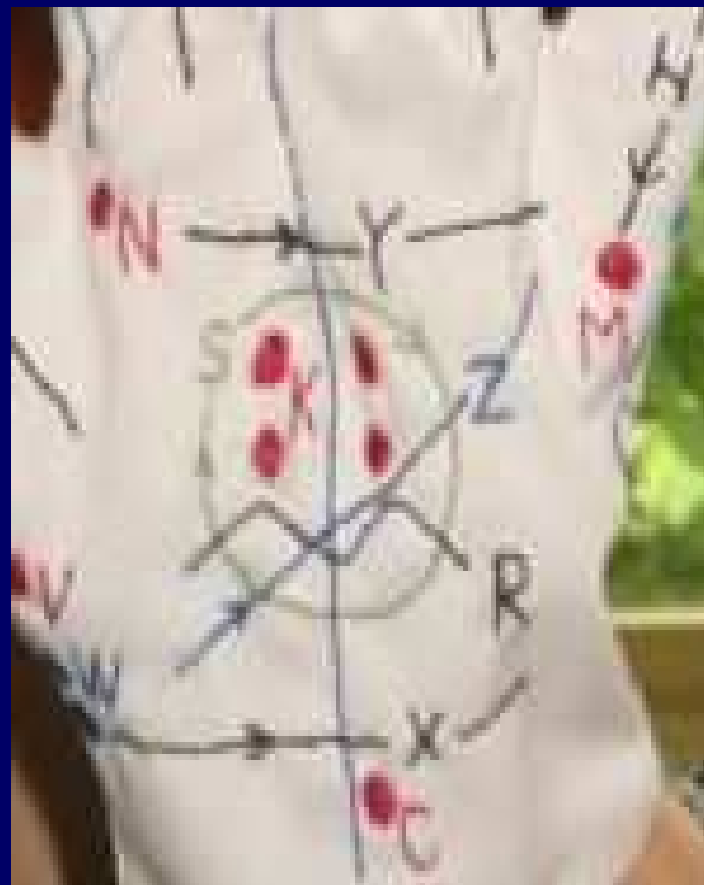
-
- Znaková jazyk
 - Daktylotika
 - Tiskací písmo vpisované do dlaně
 - Lormova abeceda
 - Braillovo písmo
 - Taktilní forma znakového jazyka
-

Znakový jazyk

Lormova abeceda

Taktilní forma

znakového jazyka

Hluchoslepota s převahou zrakového postižení

- nedostatečnou funkci zraku a sluchu nahrazují hmatovým vnímáním
- narušená funkce kinestetických počitků - orientace v prostoru, chůze, motorická koordinace
- nedostatky v oblasti jemné motoriky - chybí koordinace mezi palcem a ukazovákem
- je preferováno dorozumívání reliéfním Braillovým bodovým písmem
- z dlaňových komunikačních systémů - Lormova abeceda a vpisování majuskulí do dlaně

Hluchoslepota s převahou sluchového postižení

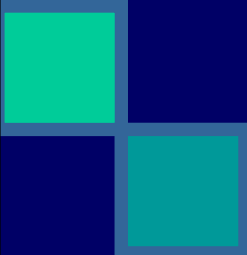
- méně problémů s orientací v prostředí, jemnou a hrubou motorikou
- důležitým informačním zdrojem jsou vibrační počítky - např. podle odhmatu hrtanu sledovat artikulovanou řeč
- preferují vizuální příjem informací - přirozené posunky, znakový jazyk modifikovaný do taktilní podoby, dlaňová daktylní abeceda a Lormova abeceda
- pokud stav zraku dovolí diskriminovat grafémy, mohou se učit číst a psát tiskací a psací písmo

Výchovně vzdělávací péče v ČR

- třída pro hluchoslepé při mateřské a základní škole pro SP v Olomouci
- MŠ pro děti s více vadami v Berouně

Organizace pro HS

-
- LORM (časopis DOTEKY)
 - VIA sdružení
 - Klub přátel červenobílé hole
 - ZÁBLESK
 - Tyfloservis

LORM (společnost pro hluchoslepé)

- od roku 1991 poskytl službu více jak 350 hluchoslepým klientům
- v současné době sdružuje okolo 200 členů a poskytuje služby cca 120 osobám
- LORM poskytuje individuální a skupinovou systematickou péči hluchoslepým lidem, jejíž cílem je překonání negativních psychologických a sociálních dopadů hluchoslepoty, které postihují jednotlivce a jejich rodiny
- pořádá skupinové rehabilitačně-edukační pobyty a kurzy, organizuje klubovou činnost, kulturní aktivity a další regionální akce pro hluchoslepé a jejich průvodce

Bystřice pod Hostýnem - letní rehabilitační pobyt

Hipoterapie

Nové Město na Moravě - zimní rehabilitační pobyt

ZÁBLESK

- sdružení rodičů a přátel hluchoslepých dětí - založeno v r. 2001
- dobrovolná nezisková organizace
- hlavním cílem je:
 - 1) zkvalitňování péče o děti s kombinovaným postižením zraku a sluchu
 - 2) prosazování práv a potřeb takto postižených dětí a zabezpečení jejich životních podmínek v dospělém věku
 - 3) maximální integrace do společnosti, organizace výchovně vzdělávacích akcí, programů a aktivit

Literatura

www.lorm.cz

- LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých I.* Praha: Scientia, 2000
- LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých III.* Praha: Scientia, 2001
- LUDÍKOVÁ, L. *Edukace hluchoslepého dítěte raného věku.* Olomouc: Univerzita Palackého, 2001
- SOURALOVÁ, E. *Vzdělávání hluchoslepých II.* Praha: Scientia, 2000